Написав Тимофій Гаврилів
Четвер, 13 червня 2013, 23:51

Джерело: Буквоїд

28 травня – 2 червня в Ліллегаммері відбувся Норвезький літературний фестиваль.

Пасажирів, які прибувають в Осло, зустрічає жінка. Схопившись за голову, вона нажахано кричить. Її слів не чути, хоча в холі аеропорту не велелюдно і шум моторів авіалайнерів, що злітають, досередини майже не проникає. Між її криком і миттю, коли відкривається її постать на дерев'яному мості, пролягло 120 років – така відстань здатна поглинути найрозпачливіше волання.

Можливо, вона вражена, за скільки її востаннє продано. Дві тисячі дванадцятий рік, травень, Нью-Йорк, аукціон Sotheby's , 119,9 мільйона доларів. Або ж її переслідує літо дві тисячі четвертого, коли її разом із «Мадонною» викрадали з ослоського музею. Їй є що згадати. 120 років – чималий шмат. Війни, різанини, катастрофи. Від такого не залишається нічого іншого, як кричати.

Лісисте узгір'я, озеро, міст. Мунк мовби показує ландшафт, який буде кулісою

упродовж трьох днів. Жінка, яку він створив у чотирьох відмінах, вітає, якщо таке можливо – вітати розпачливим криком. Вона запрошує приєднатися до святкування ювілею, адже Пігмаліонові, який її створив, у грудні виповнюється 150 років.

Норвезький маляр і графік Едвард Мунк прожив довге життя. «Крик» – ікона експресіонізму, фундатором якого вважають мистця. Його побут з роками аскетичнішав, його полотна ставали світлішими, позитивнішими, обнадійливішими. Жінки і чоловіки. Творчий світ Мунка вільний від лукавства, святобожності, напівправди. Жінка, яка кричить, відкриває галерею запрошувальників, дібрану з фотопроекцій, що в кількакрат більші за оригінали. Вже здалеку вони увиразнюють сюжет, зблизька – технічні деталі.

Хоча все-таки ні, сенс її крику в іншому – створити контраст. Так гостріше відчувається затишність норвезького мікрокосмосу. Потяг, що нечутно пливе рейками, то швидше, то повільніше. Літні жінки за невимушеною бесідою і в'язанням. Небо, в якому хмари здаються лагіднішими, ніж деінде, і вже точно не безнадійно похмурими – напевно й тоді, коли дощі не вгавають тижнями. Будівлі, які не випинаються на тлі краєвиду – ні габаритами, ні крикливістю, ні приватні, ні громадські; майже всі вони – в сільцях уздовж шляху і в місті – обшиті дерев'яними планками, які через те, що пофарбовані, нагадують пластикову «вагонку».

Написав Тимофій Гаврилів
Четвер, 13 червня 2013, 23:51

Ліллегаммер – місто на північ від Осло, відоме завдяки зимовій олімпіаді 1994 року. Трохи менше – через «ліллегаммерську аферу». А ще – постаттю Сіґрід Унсет і названим на її честь фестивалем – найбільшим у Норвегії й одним із найпрестижніших у Європі. 28 травня – 2 червня він відбувся вдев'ятнадцяте, й уперше в ньому брали участь українські письменники – ця честь випала Ларисі Денисенко і мені. Розмаїта, надзвичайно насичена програма – читання, дискусії, семінари, лекції. В Ліллегаммері немає спеціального ярмаркового приміщення. На період фестивалю на такий простір перетворюється ціле місто з ресторанами, готелями, книгозбірнями, музеями, банками, галереями, концертними залами. Воно й поза цими днями – літературне. В ньому багато читають й охоче обговорюють прочитане. В тротуарну плитку вбудовано стели з цитатами відомих письменників, на площі – пам'ятник Сіґрід Унсет, лауреатці Нобелівської премії, авторці панорамних полотен з життя середньовічної Норвегії і не менш переконливих шкіців до портрету сучасності. Тема цьогорічного фестивалю – відповідальність. Про неї ми розмовляємо.>

Сонце, яке нагріває повітря до 26 градусів, саме повітря, чисте і напрочуд м'яке, розмаїття квітів, які цвітуть, і дроздів, що заливаються співом, розвіюють уявлення про похмуру Північ переконливіше, ніж тендітні оливкові деревцята, що їх вранці виставляють у вазонах надвір. Найбільше, одначе, його розвіюють люди. Норвежці – гідні без накрученості, розкуті без розв'язності, відкриті без роздирання на собі сорочки, балакучі без того, щоб утомлювати і знуджувати співрозмовника. З ними й собі стаєш чудовим партнером.

Ліллегаммер – місто приглушених барв: зелень, озеро, небо, будинки, картини, одяг. Ліллегаммерці наче соромляться, що від крикливих тонів у цих широтах віятиме

нещирістю. Переважаючі кольори – наче вибрані з довколишньої природи есенції: жовтий – як сонце і квіти, синій – як небо і озеро, зелений – як норвезька смерека і на луках трава. Найбільше – брунату в різних відтінках, світлішого і темнішого. Навіть сир у Норвегії брунатний – один насиченіший і виразніший, інший – карамельніший, податливіший. У візерунки, що прикрашають одяг, вплітаються ялинкові орнаменти і північні олені. Більше теплого вбрання, речей, зроблених з вовни і дерева. Вовна і дерево – те, що випромінює тепло. В норвезьких сніданках присутнє море у вигляді його дарів – креветок, лосося, оселедця.

Норвезьке життя обернене обличчям до дітей. В усьому відчувається, наскільки вони жадані громадяни на цій землі і в цій країні, помережаній озерами та фйордами. Вони це теж відчувають, тому виростають вільними, скромними, веселими. Либонь, найбільший стереотип, який спадає на думку про Норвегію і найменше відповідає дійсності, – холодна вдача мешканця Півночі. Кажуть, клімат тут справді буває холодним, узимку температура незрідка опускається до мінус п’ятдесяти. З людьми все інакше. В Ліллегаммері панує аура теплоти і привітності, в якій хочеться перебувати.

Якщо ліллегаммерці щось і колекціонують, то це будинки, зразки місцевої архітектури – селянські хатки, невеличкі садиби, дерев’яні церковки. Найвідомішим колекціонером був зубний лікар Андерс Сандвіґ, який власними зусиллями і коштом зібрав таку кількість експонатів, що для її розташування місто подарувало йому Maihaugen , Травневий Пагорб, в якому тепер скансен, де є на що подивитися, і концертний зал, в якому відбулися дві центральні події фестивалю – урочисте відкриття з потужними музичними імпровізаціями і літературним квартетом та «Святкова ніч» з Наєю Марією Айт, Пером Петтерсоном і Дж.М.Кутзее, який читав зі свого останнього роману «Дитинство Ісуса».